

Johan Ludvig Kvamme:

»Den ukjente sønnen til leprabasillens oppdager Gerhard Henrik Armauer Hansen»

Leprabasillens oppdager Gerhard Henrik Armauer Hansen ble født i Bergen 29. juli 1841 som det åttende barn av Kjøbmand Claus Hansen og hustru Elisabeth Concordia Schram. Han ble døpt i Korskirken 12. desember 1841. Gerhard Henrik dro til Christiania i 1859 for å ta artium, studerte senere medisin og tok medisinsk embetseksamen med laud høsten 1866. Han begynte allerede i 1869 studiene om spedalskhet og i 1873 oppdaget han leprabasillen, dette fikk store konsekvenser internasjonalt for behandlingen av de spedalske. Spedalskhet ble utenfor Norge kalt for Hansens disease, etter oppdageren. Han giftet seg 7. januar 1873 i Korskirken med Stephany Marie Danielsen, datter av overlege Daniel Cornelius Danielsen og Berthe Marie Olsen. Stephany Marie døde allerede 25. oktober 1873. I 1875 ble Armauer Hansen overlege ved Spedalsk-sygehuset i Bergen.

Den 27. august 1875 giftet Gerhard Henrik Armauer Hansen seg med Johanne Margrethe Gran, født 16. desember 1849. De fikk en sønn Daniel Kornelius Armauer Hansen født 21. mai 1876 i Bergen og døpt 3. september samme år i Domkirken. Daniel ble lege som sin far, han giftet seg 29. august 1908 i Johaneskirken i Bergen med Ingeborg von Erpecom. Daniel og Ingeborg fikk en sønn Gerhard Henrik Armauer Hansen, født 1910 i Bergen, han var direktør og døde i Vancouver, Canada i 1987. Daniel Kornelius ble skilt fra sin kone Ingeborg i 1920, og i 1922 giftet han seg med enken Agnes Alvilde Bjelland, født Kaltenborn (1892 – 1971). De fikk en datter Johanne Margrethe Armauer Hansen født 1923 i Bergen. Hun er gift Patrix og bor i Frankrike. For noen år siden ga hun ut en biografi om sin bestefar Gerhard Henrik Armauer Hansen. Noen av opplysningen ovenfor er hentet fra denne biografien.

Johanne Margrethe Patrix forteller i biografien at bestefaren Gerhard Henrik Armauer Hansen fikk en sønn allerede i 1869 med Pigen Beate, navnet var i virkeligheten Theodora Bernhardine Hammer, hun var født i Bergen 20. juli 1843 av foreldre, Ole Elias Gregoriussen Hammer (1808 – 18 ?) og Anne Rebekka Angell Nicoll (1812 – 1860). Gerhard Henrik og Theodora Bernhardine var ikke gift da deres felles sønn Anton Johan Angell Hansen ble født 9. mars 1869 på Fødselstiftelsen i Bergen, og her ble han også døpt den 22. mars samme år. Om det var noe mer enn bare et kort kjærighetsforhold mellom Gerhard Henrik og Theodora vites ikke, men i alle fall vedgikk Gerhard Henrik sitt farskap. Theodora Bernhardine

døde 26. februar 1871 på Rosenberg asyl og ble gravlagt fra Korskirken. Hvor denne sønnen ble av, og hva som skjedde med han videre er det bare hans etterkommere som har hatt kjennskap til.

Sønnen Anton Johan Angell Hansen ble sendt til Åsane til pleieforeldre, ca. 6 måneder gammel, og vokste opp på gården Ytre Hordvik, br. nr. 4, hos ekteparet Knut Eriksen Hordvik (1813 – 1903) og Marte Jørgensdatter Birkeland (1818 – 1890) De ble gift i 1846 og hadde selv 4 barn født i årene 1847 - 1858. Det var altså en »voksen» familie Anton Johan kom til i Hordvik.. Fra 1873 finnes det en »Kokoppe-Inpodnings-Attest» da ble Anton Johan »innpodet med kokopper» den 28. august 1873, 4 ¼ Aar gammel. »Ved nøiagtigt Eftersyn imellem den 7de og 9de Dag efter Indpodningen har jeg fundet alle de Tegn, som vise dem at være de ægte Kokopper: de vare nemlig hele og ubeskadelige, opfyldte med en klar Vædske, i Midten nedtrykkede, og omgivne med en rød Cirkel; Anthon Johan Angel har da ordentlig gjennemgaaet de ægte Kokopper, hvilket herved, paa Ære og Samvittighed, bevidnes af » attesten er påført underskriften R. Espelie og datert 29. September 1873.

I 1875 folketellingen står Anton Johan Angel Hanssen ført under sine pleieforeldre som da er ført som Kaarmand Knut Eriksen og hans kone Kaarkone Martha Jørgensdtr. På gården Ytre Hordvik, br. nr. 4.

Neste store begivenhet i Anton Johan sitt liv var skolen. Han begynte på Hordvik Skole i 1877, det var den gang en todelt skole, med øverste og nederste trinn. Skolen var omgangsskole, og skolen leiet lokaler hos Markus Olsen Hordvik, på Ytre Hordvik, br. nr. 1. Anton Johan gikk på skole fram til 1884 og ble konfirmert i Aasene Kirke, Hammer Prestegjeld den 12. oktober 1884. Skolegangen de fikk i Åsane på den tiden bestod av 3 perioder på 6 uker i løpet av et helt år, altså til sammen 18 uker skolegang. For Anton Johan sitt vedkommende så skoleåret 1884 slik ut; en økt 17.01. – 27.02, videre en økt 28.04. - 07.06. og til slutt 01.10. - 11.11. Skole fagene var : bibelhistorie, katekisme, forklaringen og utvalgte stykker av leseboken, videre stavning, læsning, sang, skrivning, rettskrivning og regning. Dessuten ble det gitt karakter i flid og forhold. Det gikk 20 elever på samme trinn som Anton, og i nederste trinn gikk det 14 elever. Skolelærere på den tiden i Hordvik krets var Mons Edwardsdal og Erik Johan Johannessen Haukedal.

Etter konfirmasjonen dro Anton til Bergen for å søke arbeid. Han skal ha arbeidet noen år på en gardinfabrikk før han begynte som fyrbøter på en av fjordabåtene.

Den 21. oktober 1894 ble Anton Johan gift i Nykirken med Andrine Bastedatter Larsen, født 30. oktober 1871 i Myking, Lindås. Hennes foreldre var Baste Larsen

Veland og Ingeborg Nilsdatter Veland.

Anton og Andrine fikk sitt første barn 9. oktober 1895. Det ble døpt 18. august s.å. og fikk navnet Berner Ingolf Hansen, han var sjømann av yrke, bodde i Oslo og døde der i 1965. Adressen var Klosteret 10 når Berner ble født.

Året etter fikk de en datter Margit Therese Hansen, født 18. desember, i Geble Pedersensgt. 29. Margit ble døpt i Sandvikskirken 21. mars 1897. Hun døde 24. september 1897.

I 1897 fikk de en »ny» Margit Therese, født 19. desember i Skottegaden 1. Hun ble døpt 30. januar 1898 i Nykirken. Margit ble gift på Østlandet med en Birger Finseth og fikk 2 barn. Hun døde på Østlandet i 1948.

Astrid Andrea Hansen var neste barn, hun ble født 17. desember 1898 i Nykirkesmug 1, hun ble døpt i Nykirken, men døde bare ett år gammel 18. februar 1899 og ble gravlagt 23. februar s.å.

Det neste barnet fikk navnet Astrid Hansen, hun ble født 28. april 1901, i Rentesmugget 2, hun dro i ung alder til Oslo hvor hun giftet seg med Sverre Berg og fikk 2 barn. Astrid Andrea døde i 1982.

Henrik Angel Hansen ble født 27. mai 1902 i Rummelhofsmug 3, og døpt 22. juni 1902 i Domkirken. Henrik Angel var gartner på Slettebakken, var ugift og døde 1978.

Emma Kristine Hansen ble født 23. september 1904 i Hennebysmug 4 og ble døpt 23. oktober 1904 i Nykirken. Hun dro til Oslo og giftet seg der med Bjarne Nielsen. Hun fikk en sønn, og da moren døde 9. desember 1942 i Bergen fikk sønnen vokse opp hos sin onkel Otto Anfinn Hansen som er det neste barn til Anton og Andrine.

Otto Anfinn Hansen ble født på Askøy 21. september 1906, og ble døpt i Første Metodistkirke i Bergen 21. april 1907. Otto var gartner av yrke. Han ble gift i Nykirken i 1931 med Julie Thoen født 26. desember 1908 i Heimvik, Hosanger. Julie og Otto fikk 3 barn. Julie døde 11. september 1990 og ble gravlagt på Fyllingsdalen kirkegård 18. september 1990.

Det siste barnet til Anton og Andrine var Oluf Lorentz Hansen, født 19. mai 1912 i Markens Tverrgate 3, han var ugift og var av yrke kjøppmann/industriarbeider. Han døde i Bergen 26. februar 1956.

Anton og Andrine drev butikk i Markens Tverrgate 3 fra ca. 1895 til 1912. De

første årene på lånt handelsbrev (borgerbrev), men fra 29. mai 1908 løste Andrine selv borgerbrev. Butikken i Marken var en kolonial og fetevarebutikk. De startet også salg av landbruksprodukter fra butikklokale på Bryggen (Potethandel). Anton og Andrine flyttet stadig på seg, det ser en av forskjellige adresser ved barnefødsle. I januar 1903 flytter hele familien til Askøy, panteregisteret for Askøy viser at »Breivik store, gr. nr. 1, br. nr. 11 ble gitt skjøte fra Anna Larsdatter og Mand Ananias Andersen til Anton Angel Hansens Børn: B.Ingolff og Margit Therese Hansen på denne eiendom med huse for 3.500 kroner». Det var Andrine som drev gården på Breivik, Ask, mannen Anton drev forretningene i Bergen. I 1906, den 21 september ble Otto født og bare noen dager gammel flyttet han og hele familien tilbake til Bergen. Nå bosatte de seg i Markens Tverrgate 3. Gården på Breivik må ha blitt solgt noen år senere for det blir gitt skjøte fra »B.Ingolff og Margit Therese Hansen ved Faderen Anton A. Hansen til Ole Joh. Hansen Dynge-land paa d. Eiendom med Huse dat. 15, thingl. 28. April 1909 for 5000 Kr».

Om Gerhard Henrik Armauer Hansen hadde noen særlig kontakt med sin sønn Anton Johan Angell Hansen er lite trolig, men det fortelles at Henrik en gang han var liten var blitt stoppet opp av en mann i Marken og bedt han om å hilse hjem til sin far fra Armauer Hansen. Så han har nok hatt kjennskap til sønnen og hans familie.

Høsten 1912 døde Andrine og det må ha vært et hardt slag for Anton Johan, han avsluttet nå sine forretninger i Bergen, og flyttet til Stavanger med barna. Den eldste var 17 og klarte seg selv, de neste 5 barna var 0 til 12 år og de ble med til Stavanger. Første tiden i Stavanger drev Anton Johan en brukthandel i Øvre Strandgaten 34. Året 1914, den 9. januar fikk Anton Johan handelsbrev i Stavanger. Men det var ikke lett å drive butikk og samtidig passe på små barn. Så Anton Johan så seg tvunget til å sende de to sønnene Henrik og Otto tilbake til Bergen i 1914 og de ble plassert hos pleieførelde på Njøten i Austrheim hos Johan Midtbø og kona Hanna. Der ble de fram til ble konfirmert, Henrik til 1917 og Otto til 1921, da dro de til Bergen Otto ble konfirmert 11. september 1921 i Austrheim kirke. I Stavanger hadde faren Anton Johan drevet brukthandel i årene 1913 – 1914, og deretter begynte han Frukt- og Tobakkbutikk i henholdsvis Olavskleiven og i Valbergsgt. 9. Anton Johan kom aldri tilbake til sitt barndoms oppvekststed på Hordvik, men han var en ivrig forkjemper for avholdssaken, og en vet at det hadde mange tilhengere i Hordvik på den tiden Anton Johan vokste opp der. I september 1944 døde Anton Johan Angell Hansen og han ble gravlagt 19. september på Egenæs kirkegård i Stavanger. Sønnen Oluf drev butikken for faren de siste årene før han døde. Etter farens død solgte han butikken og flyttet til Bergen.

Bildet viser barna Berner Ingolf, Henrik, Astrid, Margit Therese og Emma Kris-

tine på morens fang, og foreldrene Anton Johan Angell Hansen og hustru Andrine, bildet må være tatt høsten 1904.

Anton Johan Angell Hansen har med sikkerhet 51 direkte etterkommere etter seg, så dermed fikk Johanne Margrethe Patrix, forfatteren av biografien om Gerhard Henrik Armauer Hansen mange nye slektninger.

Kilder:

Digitalarkivet,
Gerhard Armauer Hansen leprabasillens oppdager , av Johanne-Margrethe Patrix, utgitt av Eides Forlag 1997. Dessuten en rekke opplysninger fra Otto Anfinn Hansen og hans sønn Arnfinn Angulf Hansen. Otto bor i Fyllingsdalen og sønnen Arn-

finn bor i Åsane.